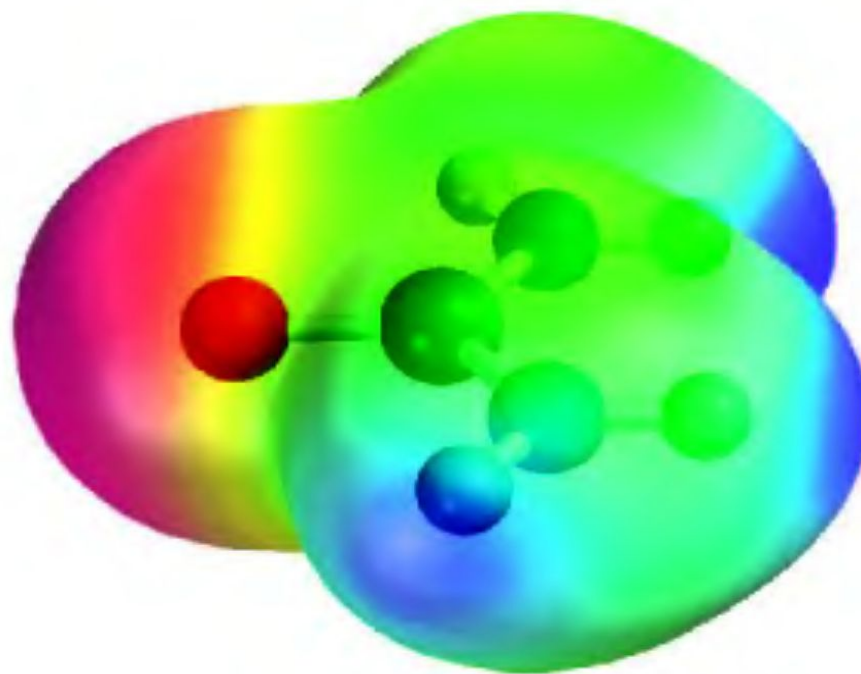

Формули і будова органічних сполук

Зміст

- Органічна хімія
- Будова органічних сполук
- Різноманітність формул

Органічна хімія

Органічна хімія – це хімія атома Карбону та всіх елементів періодичної системи.

Органічні речовини відомі людству з давніх-давен. Людство використовувало такі органічні речовини як оцтова кислота, винний спирт, жири, мила, барвники.

C, H, O, N – хімічні елементи з яких переважно утворюються органічні речовини, мають назву **ЕЛЕМЕНТИ – ОРГАНОГЕНИ**.

Органічні сполуки об'єднують характерні ознаки,
обумовлені елементарним складом,
особливостями зв'язку між атомами та
їх взаєморозташуванням у просторі:

1. Постійна валентність Карбону, галогенів, Оксигену. Нітроген і Сульфур виявляють значно меншу валентну здатність.
2. Молекулярна будова. Ковалентний тип зв'язку між атомами в молекулах (йонний зустрічається, як виключення, лише в солях карбонових кислот).
3. Нерозчинні у воді. Не електроліти (більшість). Електричний струм не проводять. Багато сполук мають запах, так як кристалічні ґратки переважно молекулярні.
4. Термічно нестійкі. При 300 – 600 °С повністю розкладаються і обвуглюються. При наявності кисню – згорають.
5. Реакції між ними відбуваються повільно і можуть мати кілька напрямків (утворюються різні продукти з одних і тих же реагентів)

Причини багатоманітності сполук Карбону

Сполуки Карбону вивчаються у курсі органічної хімії. Тільки невелика кількість із сполук Карбону вважається неорганічними. Проте такий розподіл умовний і спирається більше на традиції, ніж на особливості будови і властивості сполук Карбону.

Крім *простих речовин, що утворює цей хімічний елемент (алмаз, графіт, карбін, букибол...),*

а також *карбідів,*

оксидів карбону (II) і (IV),

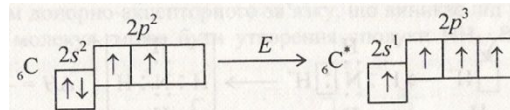
карбонілів металів (наприклад $\text{Fe}(\text{CO})_5$),

карбонатної кислоти і карбонатів,

сірковуглецю,

ціанідної (HCN), ціанатної (HOCN), тіоціанатної (HSOCN) кислот та їх солей,

Карбон ($\text{C}^* 1s^2 2s^1 2p^3$),

виявляючи **валентність – IV** ($>\bullet<$)

і ковалентно зв'язуючись з невеликим числом інших хімічних елементів (**H, O, S, N, P, Hal, та де-які Me**), утворює ще **>30** млн.сполук, число яких постійно збільшується так як щорічно вилучають із природної сировини або синтезують $\approx$ 300 тис. нових речовин.

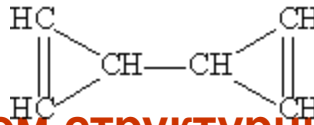
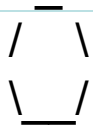
Число сполук Карбону більш ніж в **50** раз перевищує число відомих сполук всіх інших хімічних елементів.

1. Атоми Карбону здатні взаємодіяти між собою,

утворюючи ланцюги

і кільця (цикли),

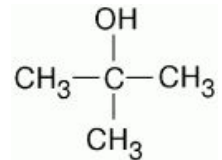
що різняться числом структурних одиниць –

ГОМОЛОГИ,

приєднувати інші атоми

або їх групи

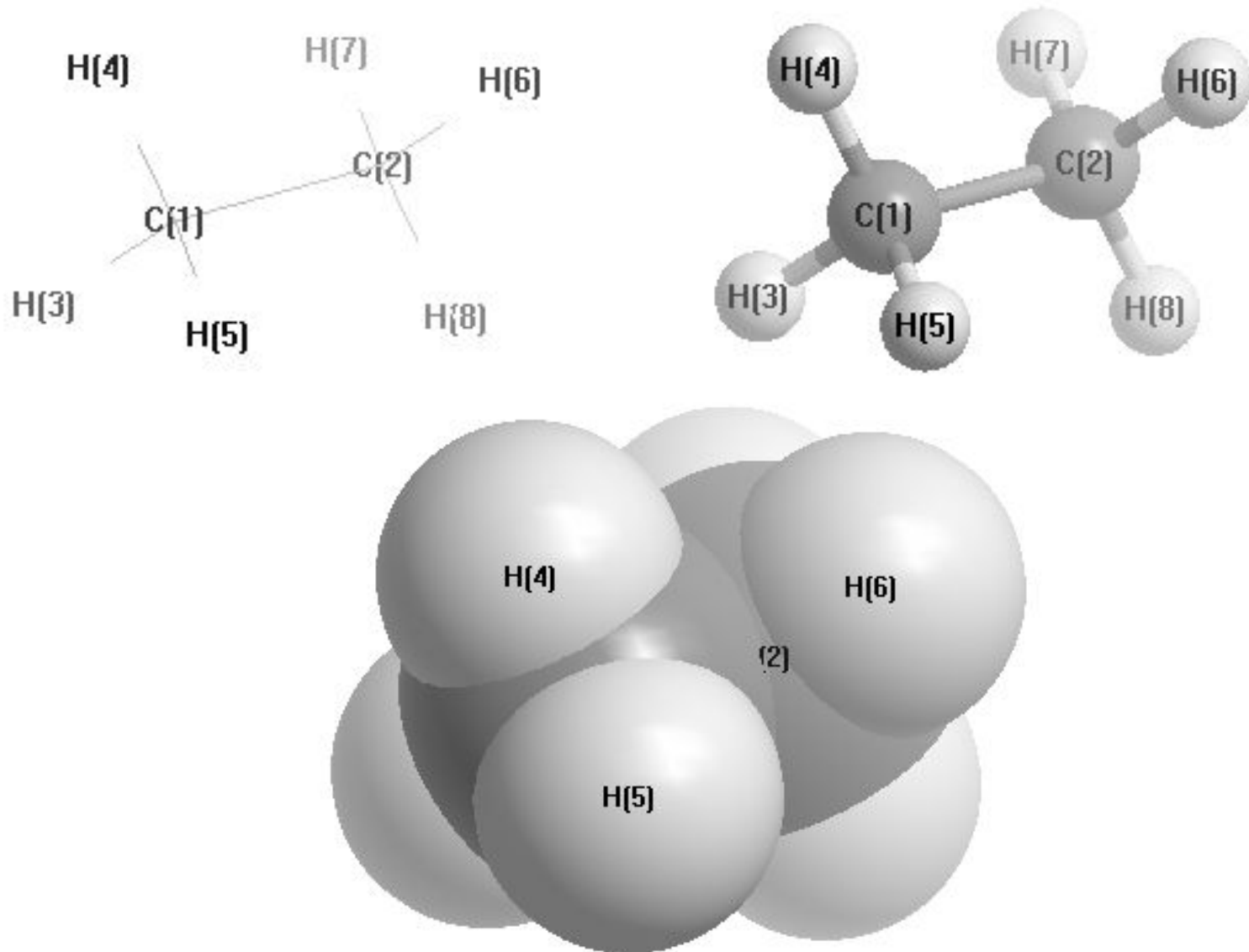
2. Існують **ізомери** – речовини, що мають одинаків хімічний склад, але різну будову і тому різні властивості.

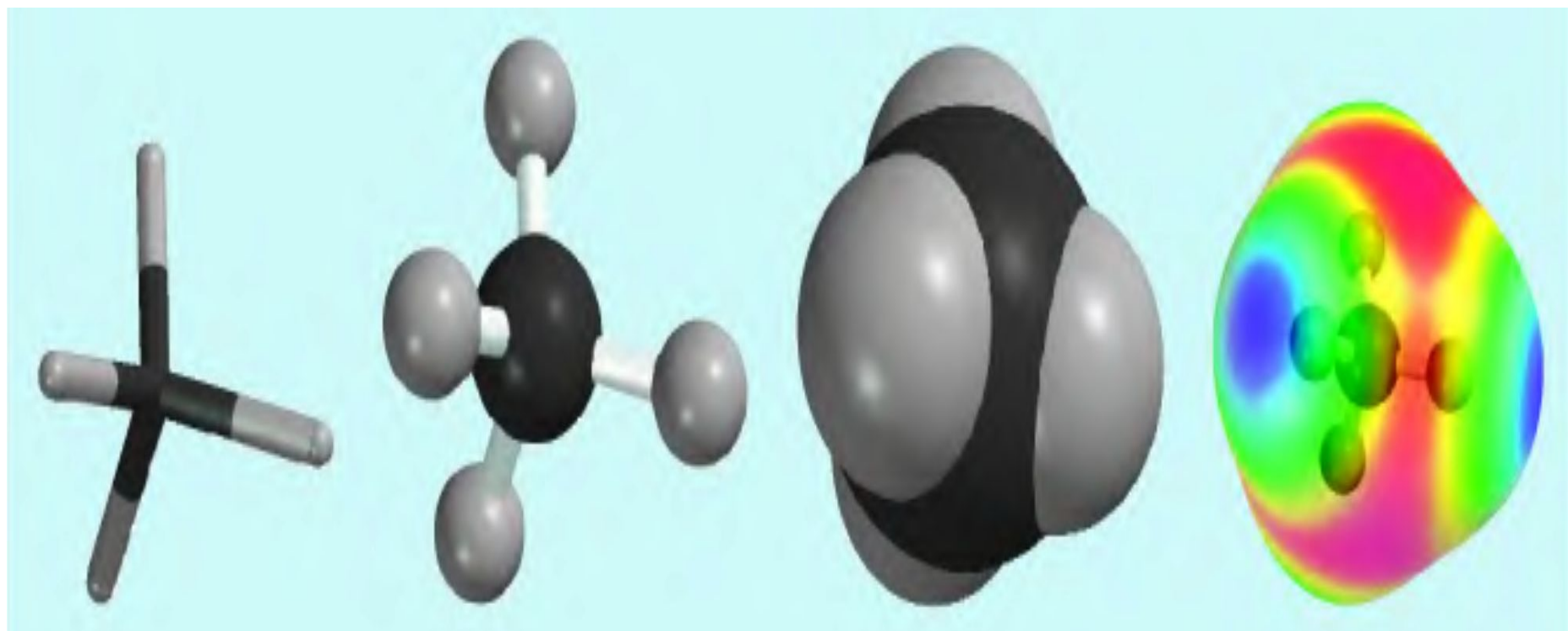
Наприклад: $\text{C}_2\text{H}_6\text{O}$

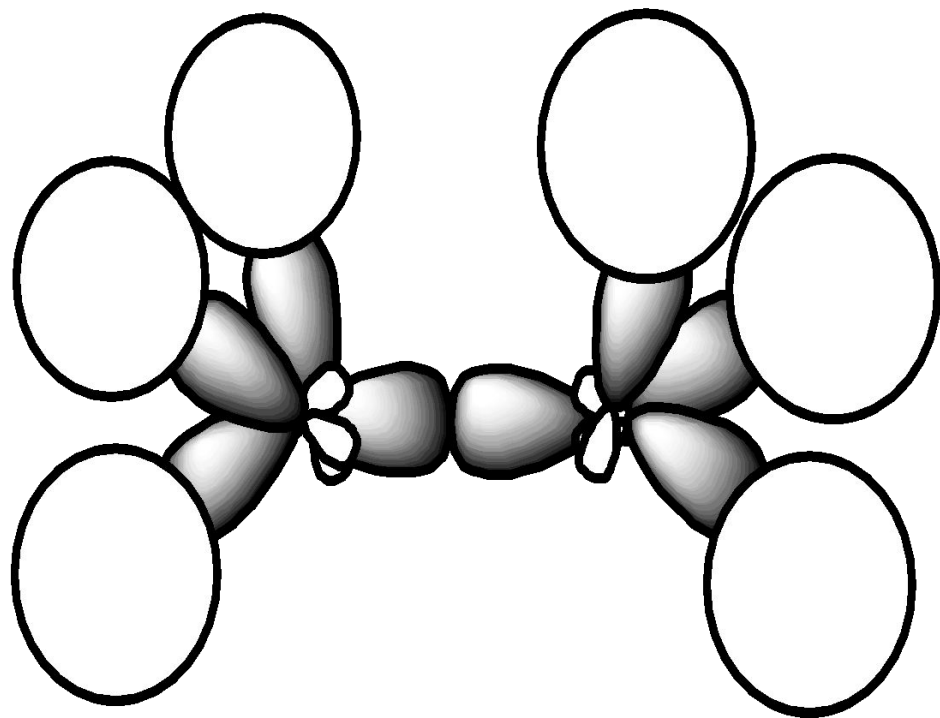
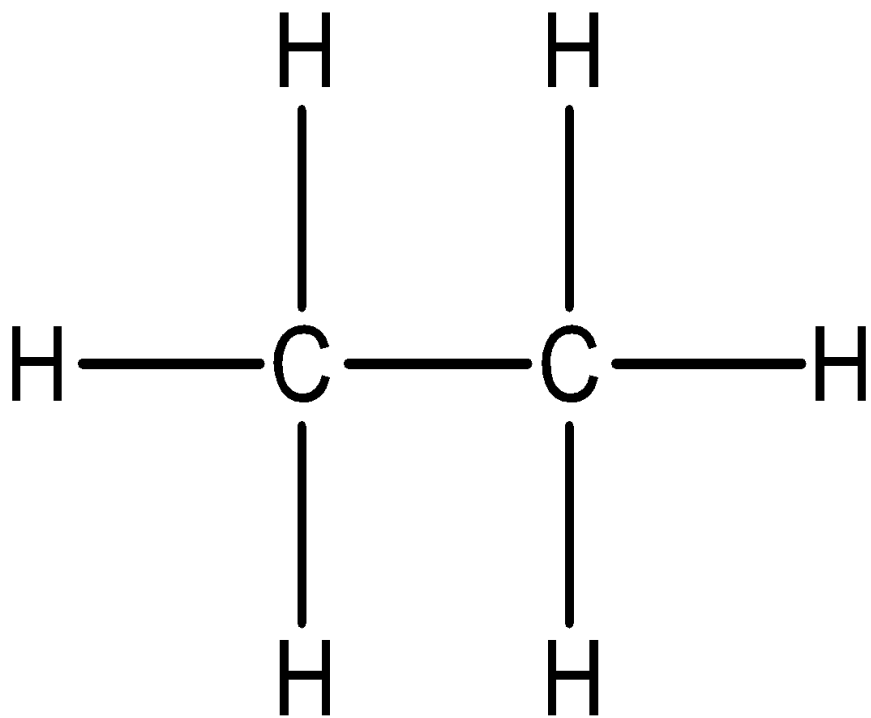
Явища гомології та ізомерії є найголовнішими причинами численності органічних сполук

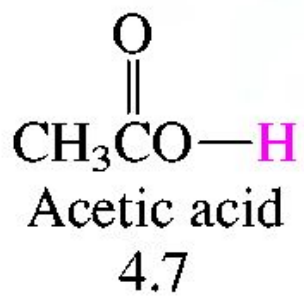
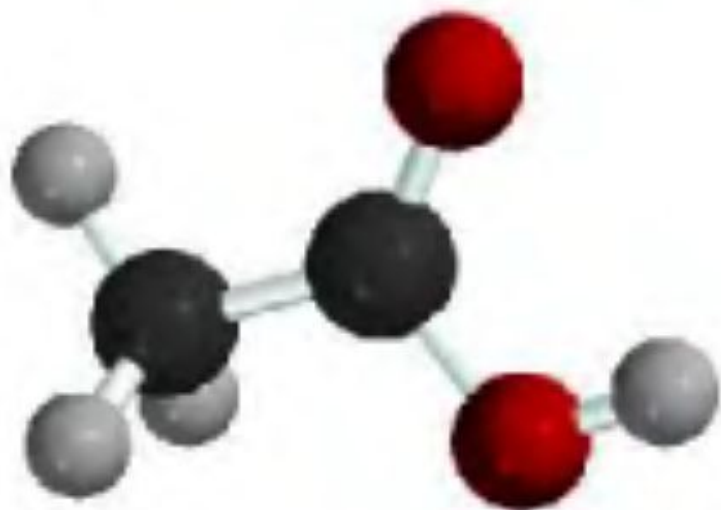
Способи зображення органічних молекул .

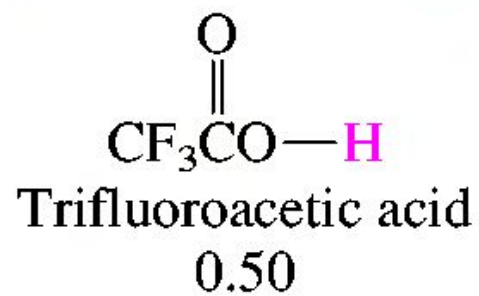
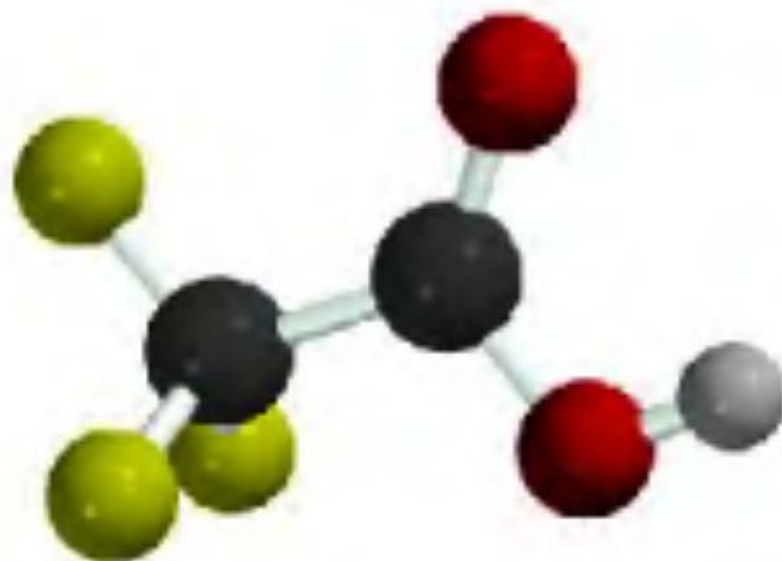

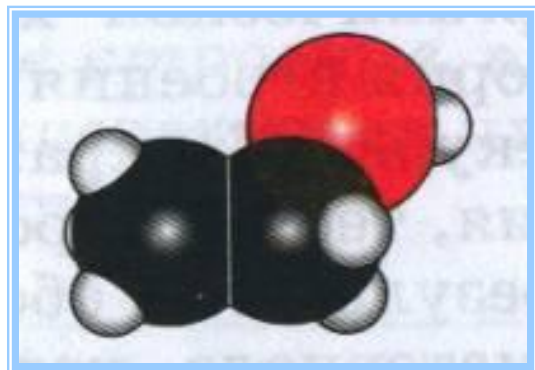
pK_a

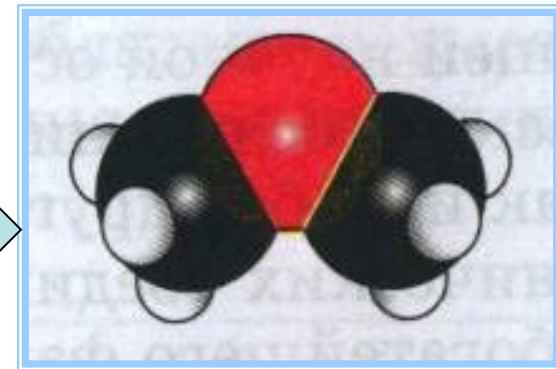
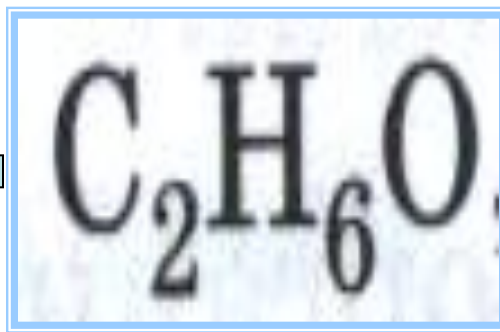
Основні положення теорії хімічної будови органічних сполук

- для кожної емпіричної формули можна вивести певну кількість теоретично можливих структур (**ізомерів**);
- кожна органічна речовина має лише одну формулу хімічної будови, яка дає уявлення про властивості даної сполуки;
- у молекулах існує взаємний вплив атомів як безпосередньо зв'язаних, так і безпосередньо не зв'язаних один з одним.

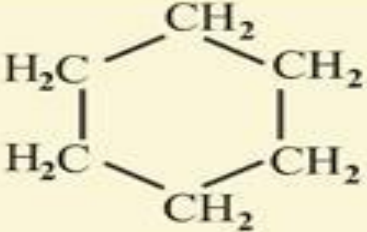
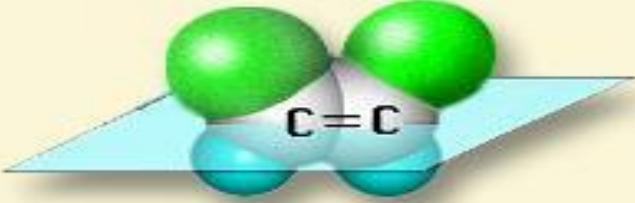

Ізомерія - це явище існування різних речовин - ізомерів, що мають однаковий якісний і кількісний склад, але різну будову і, отже, різні властивості.

Етиловий спирт

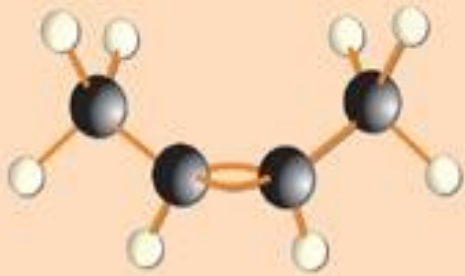

Диметиловий етер

Види ізомерії	Структурна формула	Т. пл., °C	Т. кип., °C
Ізомерія карбонового скелета	$\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH=CH}_2$ $\text{CH}_3\text{-}\overset{\text{CH}_3}{\underset{ }{\text{C}}}\text{=CH}_2$	-130 -141	-5 -7
Ізомерія за місцем подвійного зв'язку	$\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CH=CH}_2$ $\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH=CH-CH}_3$	-138 -139	30 36,4
Міжгрупова ізомерія (циклоалкани-дієни)	 $\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CH=CH}_2$	6,6 -138	81,4 63,5
Просторова (цис-, транс-) ізомерія	 	-80 -50	60 48

Ізомерія

ГЕОМЕТРИЧЕСКАЯ

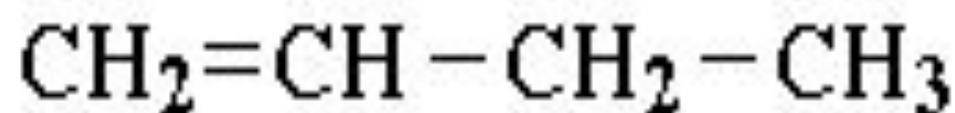

СТРУКТУРНАЯ

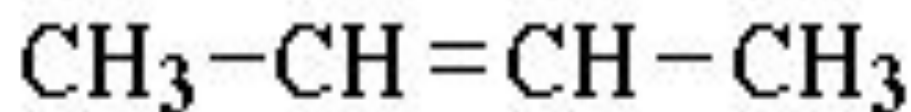

Структурна формула сполуки	Т. пл., °С	Т. кип., °С
$\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CH}_3$	-95	69
$\begin{array}{c} \text{CH}_3\text{-CH-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CH}_3 \\ \\ \text{CH}_3 \end{array}$	-154	60
$\begin{array}{c} \text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH-CH}_2\text{-CH}_3 \\ \\ \text{CH}_3 \end{array}$	-110	63
$\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ \text{CH}_3\text{-C-CH}_2\text{-CH}_3 \\ \\ \text{CH}_3 \end{array}$	-98	50
$\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ \text{CH}_3\text{-CH-CH-CH}_3 \\ \\ \text{CH}_3 \end{array}$	-129	58

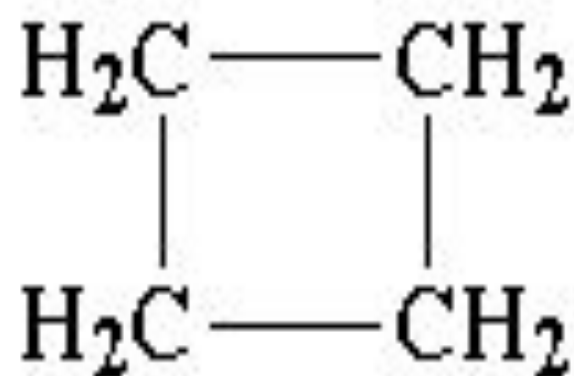
Структурные изомеры C_4H_8

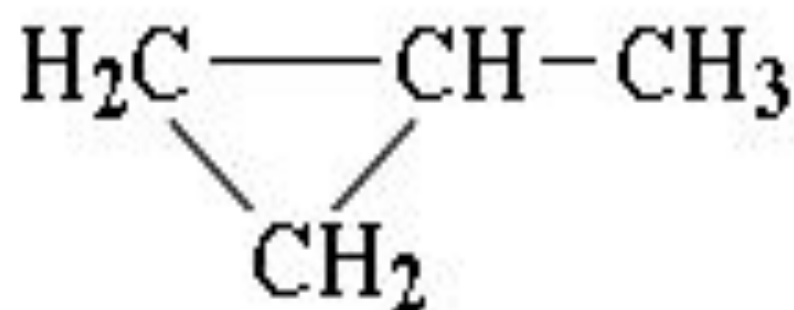
бутен-1

бутен-2

циклобутан

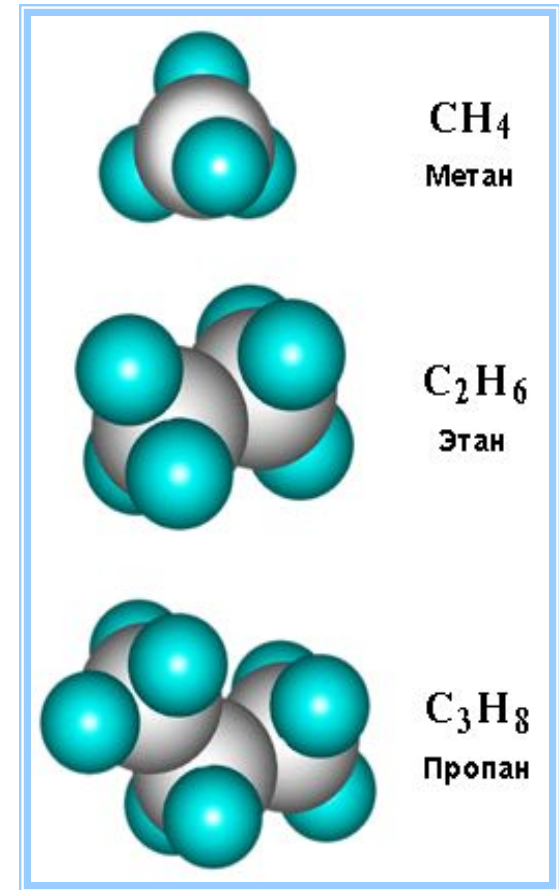

метилциклопропан

Гомологічний ряд. Гомологи.

Гомологічним рядом називають відповідний ряд речовин розташованих поруч в порядку зростання їх M_r , подібних за будовою і хімічними властивостями, де кожен член - **ГОМОЛОГ**, який відрізняється від попереднього **ГОМОЛОГІЧНОЮ** різницею — CH_2 —

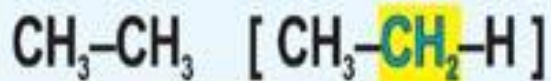
ГОМОЛОГІЧНИЙ
ряд алканів

ГОМОЛОГІЧНІ РЯДИ

Алкани

МЕТАН

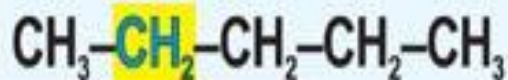
ЭТАН

ПРОПАН

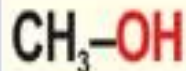

БУТАН

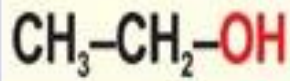

ПЕНТАН

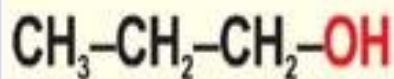
Спирти

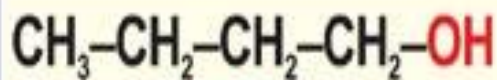
МЕТАНОЛ

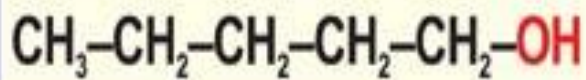
ЭТАНОЛ

ПРОПАНОЛ-1

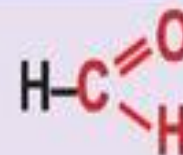

БУТАНОЛ-1

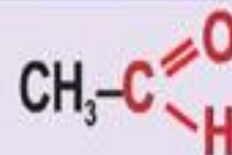

ПЕНТАНОЛ-1

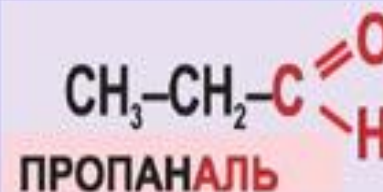
Альдегіди

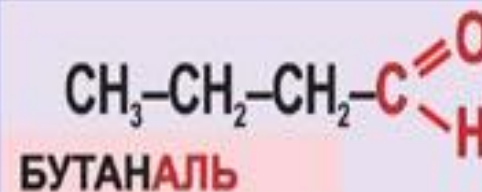
МЕТАНАЛЬ

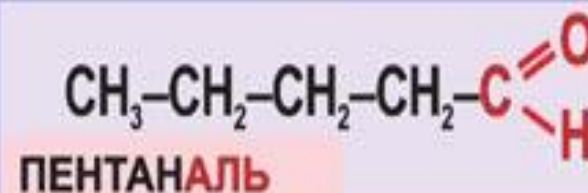
ЭТАНАЛЬ

ПРОПАНАЛЬ

БУТАНАЛЬ

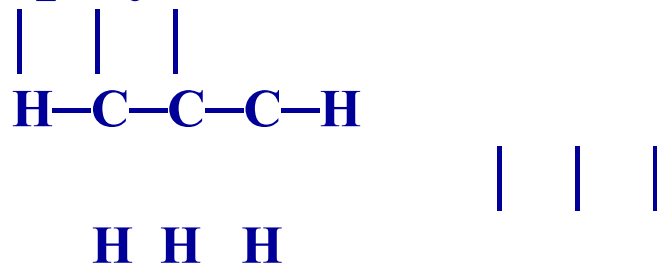

ПЕНТАНАЛЬ

Хімічні формули.

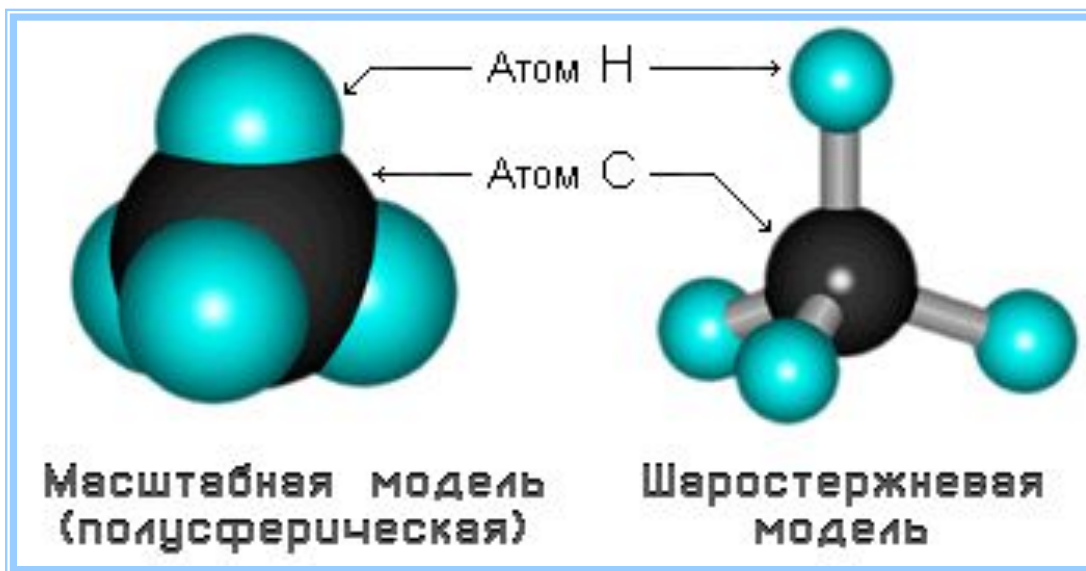
Молекулярна формула: C_3H_8

Структурна формула: $n\ n\ n$

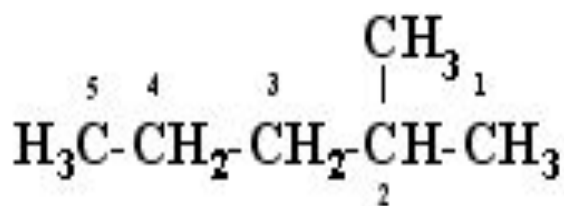

Скорочена структурна формула: $CH_3-CH_2-CH_3$

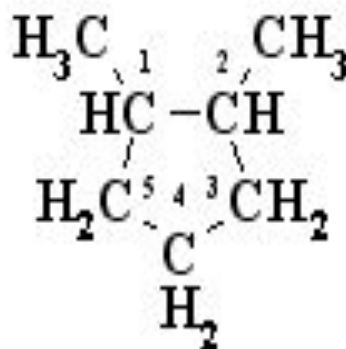
**Моделі
молекули.
метан CH_4**

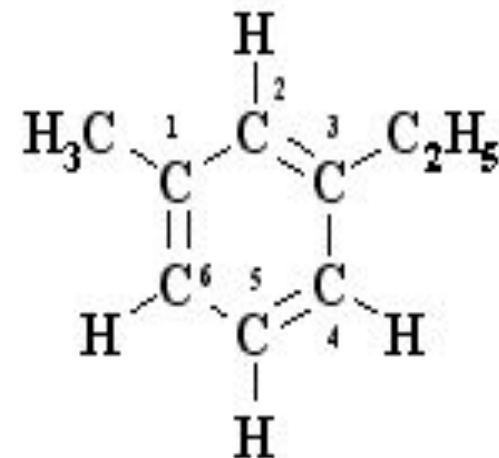
Приклади:

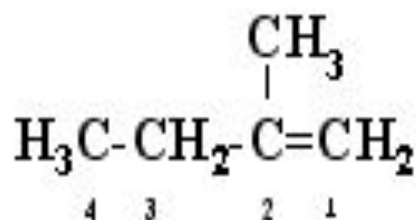
2-Метилпентан

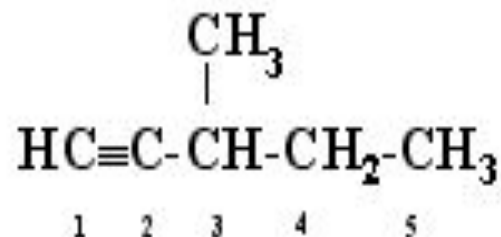
1,2-Диметилциклопентан

3-Этил-1-метилбензен

2-Метилбутен-1

3-Метилпентин-1

Презентацію створив

- Кренцін Михайло

